
Socialtjänstförvaltningen

Yasmine Ekman Munir, Shahid Saleem,

Ulla-Britt Fingal

2005-04-05

Genomfört arbete inom halveringsuppdraget år 2004 jämte pågående och planerat arbete 2005-2006**Bakgrund**

Kommunfullmäktige gav i budget 2002 med inriktning för 2003-2004 det gemensamma uppdraget till socialtjänstnämnden och integrationsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna genom flexibla arbetsformer finna nya vägar för att bryta långvarigt bidragsberoende och att utveckla arbetet med att öka antalet förvärvsarbetande och därmed minska bidragsberoendet i staden. Målsättningen var att halvera antalet bidragstagare mellan 1999 och 2004. Målet nåddes inte. Enligt förslag i förvaltningarnas gemensamma slutrapport (tjänsteutlåtandet 2004-02-26) gav socialtjänstnämnden 2004-03-23 socialförvaltningen fyra uppdrag (se punkterna A- D nedan) att genomföra under 2004. I nämndens budget för 2004 avsattes 5 mnkr för det fortsatta arbetet med att initiera åtgärder för att minska behovet av ekonomiskt bistånd och för att förkorta den genomsnittliga bidragstiden.

Uppdrag enligt nämndens beslut i mars och augusti 2004 (A –D)

A. att förvaltningen **biträder det stadsdelstyrda socialmedicinska nätverket** i arbetet med att i ökad omfattning utnyttja befintlig kunskap för att nå stadens mål att färre hushåll skall vara i behov av ekonomiskt bistånd och att den genomsnittliga bidragstiden skall förkortas.

Med ekonomiskt stöd från ”halveringsuppdraget” genomfördes i Kista år 2003 ett projekt med syfte att bedöma om ASI-metoden (Addiction Severity Index) kan användas i arbetet med klienter som är aktuella inom ekonomiskt bistånd. Syftet var att pröva om man med hjälp av denna metod kan få fram en bättre helhetsbild av klientens hjälpbehov. Erfarenheterna var positiva. Inom ramen för det socialmedicinska nätverket har en representanter för stadsdelsförvaltningar och socialtjänstförvaltningen under 2004 utarbetat förslag till fortsatt arbete. Kompetensfonden har beviljat medel till projektet ”ASI och motivationshöjande samtal inom ekonomiskt bistånd”. Verksamheten kommer att pågå till och med mars 2006. Målsättningen är att utveckla ett stöd för handläggare att kartlägga klienters situation och förändringsbenägenhet med utgångspunkt från ASI-metoden.

I förvaltningens tjänsteutlåtande 2004-07-06 och nämndens beslut i augusti angående arbetsmarknadspolitiska riktlinjer redovisades förslag att under 2004 genom upphandling av konsultläkare hjälpa stadsdelsförvaltningarnas handläggare att bedöma sjukintyg och skapa bättre förutsättningar för att göra individuella handlingsplaner för sjukskrivna med ekonomiskt bistånd. Utvecklingsarbete i form av stöd och handledning till handläggare och chefer inom stadsdelsförvaltningarna samt erfarenhetsutbyte har bedrivits i det stadsdelsövergripande socialmedicinska nätverket.

En uppföljning av arbetet med konsultläkare genomfördes av socialförvaltningen under vintern 2004 bland de femton stadsdelsförvaltningar som ingick avtal med och utnyttjade konsultläkare. Uppföljningen gjordes genom tre typer av frågeformulär avseende 1)upphandlingen, 2)arbetet i arbetsgruppen och 3) arbetet för handläggaren. En redovisning finns i Bilaga 2.

Erfarenheterna från försöket med konsultläkare visar att arbetet med och för sjukskriva med ekonomiskt bistånd från socialtjänsten är ett viktigt utvecklingsområde inom staden. Komplexiteten i socialtjänstens arbete understryks av resultatet från en av socialstyrelsen genomförd undersökning. I en debattartikel i Dagens Nyheter (2005-02-24) har socialstyrelsens generaldirektör Kjell Asplund, medicinalrådet Göran Mellbring och projektledare Katarina Arvidsson redovisat resultaten av en undersökning som Socialstyrelsen gjort om sjukskrivningar. I undersökningen som refereras i artikeln konstateras att läkarna ofta har svårt att få grepp om patientens verkliga funktionsbegränsning i relation till arbetsuppgifterna. Många läkare i primärvården anser att de själva har små möjligheter att påverka sjukskrivningarna. Knappt 20 procent av vårdcentralerna har dokumenterade rutiner för hur långtidssjukskrivningar skall hanteras. Det finns brister i samverkan med andra aktörer som är viktiga för rehabiliteringen t ex företagshälsovården, arbetsgivare, arbetsförmedlingen och socialtjänsten. Bristen på psykologer och kuratorer på vårdcentralerna medför att tiden för patienter med komplexa och utdragna problem saknas och kontinuiteten i vården blir dålig. Rehabiliteringen av patienter med psykisk ohälsa försvåras därmed.

Med hänvisning till stadsdelsförvaltningarnas enkätsvar och socialstyrelsens undersökning anser socialtjänstförvaltningen att det finns ett behov av en samordnad verksamhets- och kompetensutveckling i arbetet med och för personer med längre sjukskrivningar och ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Det konkreta innehållet bör klargöras i samverkan med representanter för stadsdelsförvaltningar men även efter samråd med andra ansvariga myndigheter. Exempel på utvecklingsområden skulle kunna vara; framtagande av ”mallar” för samarbetet med konsultläkare, kartläggning och utvärdering av befintliga rehabiliteringsinsatser.

Under året genomförda seminarier och workshops

Under 2004 har det genomförts kunskapshöjande aktiviteter som efterfrågats av stadsdelsförvaltningarna. Seminarier och workshops har riktats till chefer, socialsekreterare, bidragshandläggare och arbetsmarknadskonsulenter inom ekonomiskt bistånd.

- Seminarium om kartläggningsmetoden ASI (Addiction Severity Index) genomförd under en dag i oktober 2004. Kista stadsdelsförvaltning genomförde under 2003 ett projekt med syfte att testa en

kartläggningsmetod hämtad från missbrukarvården på klienter inom ekonomiskt bistånd. Metoden ger en tydligare helhetsbild av klientens situation och det blir därmed enklare att planera lämpliga åtgärder som kan lösa de aktuella problemen. (44 deltagare)

- Seminarier ang. konsultläkarrollen genomförd under två dagar i november och december 2004. Försäkringsöverläkare Thomas Jacobsson Försäkringskassan i Stockholms län redogjorde för sitt arbete som konsultläkare i Skärholmens stadsdelsförvaltning och besvarade stadsdelsförvaltningarnas frågor om sitt arbete.(60 deltagare)
- Seminarier om utvecklat samarbete med konsultläkare genomförd under två dagar i november och december 2004.Representanter från Skärholmens stadsdelsförvaltning och representant från försäkringskassan i Liljeholmen redogjorde för det gemensamma praktiska arbetet med klienter. (50 deltagare)
- Workshop i etik, moral och ansvar inom socialt arbete genomförd under en dag i december 2004. Fil doktor Håkan Thorsén, Örebro Universitet redogjorde teoretiskt och praktiskt för etik, moral och ansvar inom socialt arbete. (14 deltagare)
- Workshop i kommunikation genomförd under en dag i december 2004. Skådespelare Lennart R Svensson ledde en kommunikationsworkshop i hur vi kan kommunicera tydligt och direkt med vår omgivning.(7 deltagare)

Deltagarna i det socialmedicinska nätverket har vid en workshop i december 2004 uttryckt önskemål om och exemplifierat förslag på fortsatt gemensamt utvecklingsarbete.

B. att förvaltningen stödjer stadsdelsförvaltningarnas styrgrupp för kompetensutveckling av bidragshandläggare.

Stadsdelsförvaltningarna och socialtjänstförvaltningen har i sitt samarbete inom det socialmedicinska nätverket uppmärksammat att bidragshandläggarna inom ekonomiskt bistånd har en otydlig roll och oklara befogenheter. Under våren 2004 har en kartläggning genomförts av bidragshandläggarnas arbetsuppgifter och behov av kompetensutveckling. Styrgruppen har arbetat fram förslag till kompetensutveckling. Kompetensfonden har beviljat ca 2 mnkr till genomförandet jämte utarbetandet av en metodhandbok, uppföljning och utvärdering under perioden oktober 2004 - september 2006. Under 2005-2006 genomförs kompetensutveckling inom sex områden för samtliga bidragshandläggare (ca 100 personer). Kompetensutvecklingen omfattar följande: Regelverk, kulturkompetens, nätverk/erfarenhetsutbyte, dokumentation, forum för informationsutbyte genom studiebesök och samtalsmetodik. Samtliga aktiviteter kommer att följas upp och utvärderas. En metodhandbok skall tas fram under 2005. Socialtjänstförvaltningens representanter svarar för samordning och utvärdering. Vidare kommer en brukarundersökning att genomföras i tre stadsdelsförvaltningar dels före och dels efter utbildningsinsatserna.

C. att förvaltningen inom områdena arbetslöshet och invandring understödjer ett stadsdelsövergripande samarbete för att analysera, jämföra och ta till vara lokala,

nationella och internationella erfarenheter som leder till att färre hushåll är i behov av ekonomiskt bistånd och att den genomsnittliga bidragstiden förkortas.

Under året genomförda workshops mm:

- Workshop om arbetslöshet och bidragsberoende genomfördes i september. Totalt 42 medarbetare från 13 stadsdelsförvaltningar deltog. Fyra goda exempel från Stockholm, Helsingfors, Göteborg och Malmö presenterades och analyserades. Utvärderingen visade att arbetsformen och innehållet i workshopen var mycket uppskattad
- Workshop om språkets betydelse för att bli självförsörjande genomfördes i oktober med totalt 47 deltagare från 11 stadsdelsförvaltningar. Fyra goda exempel från Stockholm, Apeldoorn (Holland), Göteborg och Malmö presenterades och analyserades. Arbetsform och innehåll mycket uppskattad enligt utvärderingen.
- Utvärdering av Simbaprojektet, som bedriver verksamhet för lågutbildade kvinnor med invandrarbakgrund. Verksamheten bedrivs med finansiering från Stockholms stad sedan starten 1998. Socialtjänstförvaltning har medverkat till framtagandet av utvärdering av projektet inkluderande förslag inför fortsatt verksamhet och har i tjänsteutlåtande 2005-01-11 redovisat utvärderingen. Vid sammanträde i januari godkände nämnden för egen del redovisningen och beslöt överlämna den till kommunstyrelsen.
- Förvaltningen deltar i stadsledningskontorets styrgrupp för Navigatorcentra, styrgruppen för valideringsprojektet och arbetsgruppen mot ungdomsarbetslöshet.

D. att förvaltningen utvecklar samarbetet med städer i Sverige och inom EU för att inhämta och sprida framgångsrika arbetsmetoder och processer.

Det bedrivs och har bedrivits ett stort antal utvecklingsprojekt och verksamheter i staden finansierade både med egna medel och med medel från EU. Det finns många erfarenheter att hämta nationellt och internationellt. Vid socialtjänstnämndens sammanträde i mars 2005 godkände nämnden för sin del en ansökan till kompetensfonden om medel för en nästan tvåårig försöksverksamhet med arbetsnamnet FUELStockholm. Syftet med försöket är att samla, dokumentera, samordna och sprida gjorda erfarenheter både från projekt och ordinarie verksamhet med målet att minska antalet personer med ekonomiskt bistånd och öka förvärvsfrekvensen i staden. Enligt förslaget kommer försöket - om kompetensfonds medel beviljas - starta under våren och pågå 2005 – 2006.

I partnerskap med 15 stadsdelsförvaltningar, tre av stadens förvaltningar och fyra andra kommuner deltar förvaltningen i Stockholm Matchning. Detta projekt är ett bra exempel på samarbete för en successiv utveckling av arbetsmetoder och spridning av dessa till andra aktörer. Ett led i det pågående utvecklingsarbetet är att vidareutveckla och implementera en modell för hur socialtjänst, vuxenutbildning och näringsliv på ett effektivt sätt ska kunna rekrytera socialbidragstagare och sfi – studerade till bristyrken.

I partnerskap med stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen, länsstyrelsen och ett konsultföretag deltar förvaltningen i projekt ResursUtbyte. Projektets mål är utveckla och testa en modell med arbetsplatsförlagd introduktion för att korta tiden från permanent uppehållstillstånd och socialbidrag till arbete eller egen finansierad utbildning. Modellen har framgångsrikt testas i skolor i Farsta. Arbetet med implementering av arbetsmetoder mm i ordinarie verksamhet pågår jämte spridning till andra förvaltningar.

Under året har följande aktiviteter genomförts:

- Process - projektledarutbildning genomförd under 2½ dagar under augusti och september 2004. För att bedriva utvecklingsarbete, implementera resultaten och sedan sprida dessa i staden krävs det rätt kompetens och stor uppfinningsrikedom. Ett konsultföretag anlätades och erbjöd medarbetare från stadsdelsförvaltningarna utbildning i process- projektledning. Sammanlagt 19 deltagare från nio stadsdelsförvaltningar. Uppföljningen visar att deltagarna blev mycket nöjda med utbildningen.
- Utbildning i OPERA- metoden genomförd under 5 dagar i augusti och december 2004. För att hålla strukturerade möten där alla kommer till tals och känner sig delaktiga hölls vid två tillfällen utbildning och uppföljning i OPERA- metoden. Antal deltagare 11 från fem förvaltningar. Uppföljningen visar att deltagarna börjat arbete med metoden.
- Utbildning i gruppexpo genomförd under två dagar i december. Gruppexpo är en fortsättning till OPERA- metoden. Det är också ett verktyg som lämpar sig att använda i arbetet med stora grupper. 21 deltagare från nio förvaltningar.

Övrigt

Två studiebesök med representanter för stadsdelsförvaltningar har genomförts till Göteborgs stad den 2-3 november och ytterligare ett besök till Malmö stad den 22-23 november 2004 för att inhämta kunskap och utbyta erfarenheter kring det socialmedicinska området.

Europaforum Stockholm har gjort en studieresa till Budapest den 14-17 november 2004 för att utbyta erfarenheter kring frågor som rör sysselsättning och sociala frågor. Representanter från Budapest kommer i april för att studera Stockholm Matchning.

I socialtjänstnämndens budget för 2004 har anslagits 5 mnkr för att minska behovet av ekonomiskt bistånd. Medlen har disponerats enligt följande:

Kostnader	tkr
• Löner och administration för samordning	1 537
• Resor	67
• Konsultläkarinsatser	424
• Seminarier och workshops	368
• Bidrag till projekt Simba	188
Summa kostnader	2 584
Intäkter	
• Medel från Kompetensfonden för projektledning; Behovsanalys - bidragshandläggarna.	91
• Medfinansiering förstudie FUELStockholm från stadsdelsförvaltningar, kompetensfonden och Innotiimi AB	75
Summa intäkter	166
Nettokostnad	2 418